Бр. 91. У Новом Саду, у среду 25. априла (8 маја) 1912. Година XLVII.

„Застава“ излази сваки дан двапута а недељом свецем и данима иза недеље и свеца једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље за један месец 2 круне 70 пот. а за три месеца 8 круна.

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

ЗАСТАВА

(Вечерњи лист.)

За огласе плаћа се 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Чавића. Администрација „Заставе“ налази се у кући где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22

Поједини вечерњи бројеви стају 2 потуре.

Лист српске народне радикалне странке. Издање „Рада“ дон. друштва у Руми.

Шта је ново?

Посланици из Хрватске и Славоније дали су у заједничком сабору у Будимпешти две изјаве. Једну гроф Тодор Пејачевић у име већине, другу Шандор Поповић у име мањине. Већина је изјавила поверење влади, мањина је изјавила неповерење влади.

Тако је било и кад је дошао на владу гроф Куен Хедерварија. Онда је већина посланика из Хрватске и Славоније изјавила поверење грофу Хедерварију. У тој већини била је онда и хрватско-српска коалиција. Мањина посланика из Хрватске и Славоније, а то су били посланици српске народне радикалне странке, нису могли, ни хтели да изјаве Куену поверење. Зато су дали засебну изјаву у којој су изјавили неповерење Куеновој влади.

И шта се тада догодило? Хрватско-српска коалиција доказивала је онда, да посланици из Хрватске и Славоније сачињавају на пештанском сабору целину. И могу да дају само једну изјаву. Мањина се мора покорити већини, и радикали нису смели давати никакве посебне изјаве.

Они су ово казали, али нису тако радили. Него су због тога српску народну радикалну странку најгаднје нападали. Нарочито је грдила онда хрватско-српска коалиција. А данас та коалиција исто то чини. Није се данас придружила већини с којом се слаже, него је дала посебну изјаву. Учинила је оно исто, што су учинили радикали. Па да ли да је грдимо због тога? Не! Ми јој праштамо и мило нам је, што јој је и после неколико година дошла памет.

* * *

Шта је изјавио гроф Тодор Пејачевић у име већине? Изјавио је, да им је мило, што ће у ствари Хрватске и Славоније нови министар председник Лукач продужити политику грофа Куена. Гроф Куен је обећао, да ће испунити праведне жеље Хрватске и Славоније, а они су уверени, да ће сад Лукач испунити то обећање.

Мањина је изјавила, да јој није мило што Лукач хоће да продужи политику Куенову. Јер Куен није учинио никаква добра. Његов наследник Лукач није укинуо ни комесарство у у Хрватској и Славонији и зато немају у њему поверења.

Како би изгледала сад та мањина, да је послушала своју главу од пре две године и придружила се већини? Него је ту друго у ствари. Кад је хрватско-српска коалиција била у већини, онда је желела, да мањина не сме ни мислити, ни мрднути, него треба да јој се прикључи.

А данас, кад је хрватско-српска коалиција у мањини, тражи за себе сва права мањине. Она сигурно мисли: Друго је она, а друго су други. Добро је што је српска народна радикална странка имала своју главу и није се ама ни најмање осврталa на оно, што јој је говорила хрватско-српска коалиција. А оно што је грдила, то је већ давно однео ветар.

* * *

Председник румунске народносне странке Михаља устао је јуче у сабору против Лукачеве владе, а словачка народносна странка имала је збор, на коме је решила да буде против владе и да помаже Јуста.

Доста смо имали да издржавамо и с тих страна, због тога што смо годинама раније били тамо, где су господа сад. Мило нам је!

* * *

Преговори између мађарске опозиције и владе застали су. Али се пронео глас, да ће сабор још ове недеље одгодити на неколико дана, да би се могли водити преговори. Како ће се свршити, то је велико питање.

Последњих дана цела владина штампа и она у Пешти и она у Бечу напада Јуста као по команди. Пашу, да би Јустова странка радо се измирила и споразумела с владом, али је Јуст непомирљив и тражи што не може бити. Бечки „Тагблат“ пише, да има у Јустовој странци већина, 29 посланика, који хоће споразум с владом, али Јуст пречи.

На ово одговарају листови Јустове странке, да су они сви сложни у своме програму, и као што неће Јуст због лепих очију Лукача да попусти од програма, неће ни други.

Причају, да свима начинима покушавају да скрше Јуста и његове, али им не пролази за руком.

Талијанско-турски рат.

У Рим један за другим стижу подробни извештаји о заузећу острва Рода. По тим извештајима, турска војска на Роду је скоро десеткована у досадањим бојевима, те се најзад предала Талијанима а према томе је читаво острво већ у рукама Талијана. На супрот томе цариградски извештаји тврде, да се турска посада, отприлике хиљаду војника, повукла у унутрашњост острва и тамо се спрема за отпор.

О заузећу острва Сама, као и о бомбардовању острва Хиоса, нема новијих извештаја, те према томе изгледа, да Талијани нису још ни покушали да заузму и та острва. Ранији гласови свакако су погрешно гласили о тим острвима, а односили се једино на острво Род. Међутим из Цариграда сада брзојављују, да се десет талијанских ратних бродова појавило јуче пред острвом Лемносем, које лежи најближе Дарданелима. — Можда ће Италија сада да заузме то острво.

Дарданели су прекјуче отворени и трговачки бродови су почели већ да плове мореузом.

Лондонски лист „Дејли Телеграф“ дознаје, да је немачки велики посланик у Цариграду, барон Маршал, израдио предлог за посредовање у корист мару између Италије и Турске, по коме Турска да уступи Италији триполитанско приморје, које је до данас талијанска војска заузела, а Турској да остане унутрашњост и две луке. Нема ни најмање изгледа, да ће и једна од зараћених страника хтети пристати на тај предлог.

Браниковачке лажи.

Настићев друг у уредништву „Браника“ расконодакао се, па грди и клевета радикале због Рауха. Да су то клевете, доказали смо већ толико пута, али да је уредник „Браника“ пред поротним судом у Сегедину оптужио радикале као велике издајнике, то је признао и сам. Осим тога одобравајући, што је црногорски престолонаследник прошао поред Београда као поред турског гробља, позвао се на Настићев исказ, да су из Србије послате на Цетиње бомбе. Али пошто је стежао квалификацију, да буде сарадник званичног листа босанске владе. Зато је „Бранику“ и његовом побри „Србобрану“ дозвољен улазак у Босну и Херцеговину, а „Застави“ се још данас пречи да уђе у те земље. Зато „Браник“ и „Србобран“ хвале Скотуса Виатора као великог српског пријатеља и онда, кад тај Скотус Виатор слави злогласнога Фридјунга и руши све што је српско. Онима око „Србобрана“ криво је, што у Загребу поново излази „Српски Гласник“, који квари самосталске и браниковачке црножуте рачуне, па износе, како је Цувајева цензура забранила један одговор „Застави“, који смо ми читали пре него што је изишао у „Бранику“. Што се тиче Цувајеве цензуре, она не штеди ни „Српски Гласник“, јер она има своје рачуне. Само ниткови могу због тога чинити пребацивања радикалима. Дрека због кауције „Српског Гласника“ најбоље показује, где боли оне око „Србобрана“. Криво им је, што излази радикални лист у Загребу, па да га опрне, дору се, како му хрватска дисничка тискара набавља кауцију. Неки знају денунцијанти, да су кауцију набавили наши омладинци, од којих сваки има свога иметка, па су могли добити зајам. И сам нови уредник, Авдо Хасанбеговић, има свога иметка. За овај зајам дата је подлога. Ми се радујемо, да у радикалне омладине има толико пожртвовања, а то је оно, што боли себичне и грамзаве самосталце. Така омладина дохакаће им и ударати образину. Миљеници босанске владе и бечких протектора нека ћуте и нека се покрију ушима.

Подрепашки циркус у Чуругу.

Пишу нам из Чуруга: Цока Тапавица хоће да приреди у Чуругу подрепашки циркус у идућу недељу. Хоће подрепаши да освоје Чуруг сад пред изборе за епархијску скупштину. Али то им неће упалити. Чурушка је црквена скупштина *једногласно* протестовала против синодалног штатута, па се неће ни за љубав Цоки Тапавици одрећи своје дужности, да брани народна права. Она ће бирати изборнике, који су противници синодалног штатута. Они ће бирати за епархијску скупштину заступнике, који ће и тамо подићи глас у одбрану угрожених народних права. Цока Тапавица и подрепаши нола иду на калуђерски збор, да их калуђери бирају, јер он тврди, да су Срби, а нарочито Шајкаши, покварени, а калуђери да су вољани и да се само они брину за цркву и школу. Какви су подрепаши, доказали су у Новоме Саду, када су решили, да српска црквена општина тражи припомоћ од државе и да јој министар поставља учитеље. Нама не требају другови Лазе К. Манојловића, који је упропастио Матицу Српску. Сити смо ми подрепаша, који сумњиче српски народ да није лојалан, ако се неће да клања натаршама и солгабировима. Не требају нам они, који тврде, да Срби нису нико и ништа и да због тога морају да пузе пред жупанима и солгабировима. Не требају нам подрепаши, који се одричу ћирилице, крсног имена и св. Саве. Далеко им лепа кућа. Ми требимо подрепашку губу из торине. Како чујемо, Цока се спрема да приреди циркус. Метнуће на главу камилавку, па ће се тако приказати народу. Имаће шта народ и да види, а Цока ће поучавати народ, да служи свакој влади и калуђерима.

Пашалук Јоце „власти“.

Из *ирмшког котара* добивамо ове редове: — Рећи ће свак, ко прочита ове редове: да ли може и овако чега да буде? Но у добу комесаријата може све и свашта, па још кад је на управи котара човек ванредне способности и спреме, а изванредне ћуди и манира, као што је Стефановић („Власт“). — Село *Ривица* је један пушкомет удаљена од Ирига, па чујте како пролазе Ривичани. Тамо је бележник неки Самарџија, један од најревнијих кортеша и чанколиза свагдање владе На рачун тога осилио се толико, да је већ почео по Иригу на опћинску књигу куповат чак и ме-

кање за своје свиње, а и себи шпецераја. Све то знаде котарски управитељ, но ваљда не доспева, да се одважи на тако далек пут. Али ваљда ће грађански суд бити кадар стати тој дрскости на пут. — Пре неког времена били су код Јоце „власти“ људи из *Крушедола*, те тражили, да се већ једном обави избор општинск г већа, па су добили од управитеља одговор, какав не приличи ни најпростијем чобану и ако су тражили да се изврши закон, јер је садањи одбор општински већ пуних 9 година дана у поседу своје „чести“ и разуме се, извештили се већ људи у развлачењу општинског новца. Није боље ни по другим општинама, које би требале да све те пригодице изнесу на јавност, јер ће оне много допринети да садањи управитељ постане правим предстојником и то чим наступе у земљи редовне прилике.

Бурна скупштина тамишке жупаније.

Јуче је одржана жупанијска скупштина у Темишвару, на којој је услед осионости и безобзирности мунговске дошло до бурних призора. Када се расправљало о извештају поджупанову, румунски прота Јован Пепа изнео је, како је детански надсолгабиров дао затворити румунску вероисповедну школу у општини Шошду, што је тобоже школска зграда опала. Прота Пепа је протестовао против тога неваконитог чина надсолгабировљева и тражио, да се против надсолгабирова поведе дисциплинарна истрага. Но мунговска већина нададе због тога вику против проте и Румуна и одбила је тај предлог. Када је пак дошло до избора жупанијског чиновништва, Румун др. Аурел Козма замерио је, што су темишварски листови већ пре избора објавили листу званичних кандидата, јер је тиме учињена недозвољена пресија на жупанијске скупштинаре. И против ове оправдане замерке дигоше дреку мунгови, а поджупан још изјави, да је он сам дао ту листу темишварским листовима!! Тако чега може да буде само под мунговском владавином. При избору чиновништва сиротињског стола морао је опет због неправилности при гласању да узме реч др. Козма, али му мунгови не дадоше да говори, на што је Козма огорчено узвикнуо: Та то је пашовање! И због тог узвика предложио је жупанијски фишкал, да се Козма повуче на одговорност због увреде према скупштини, а велики жупан Јоановић упутио је Козму на ред и позвао га, да не употребљава више таке изразе. Наравно, да је услед тога наступела велика огорченост међу Румунима скупштинарима, те су гласно давали израза своме негодовању. Негодовао је и прота Пепа и за то га велики жупан, по предлогу жупанијског фишкала, осуди на 200 круна глобе! Прота Пепа је глобу одмах исплатио. То се све десило не у Хрватској и Славонији, где је суспендован устав, него у тамишкој жупанији, где н и ј е суспендована уставност.

Не дајте деци жигице.

Пишу нам из Старога Сивца: — Овдашњи ужар Никола Петровић послужитељ је у српској штедионици. Пре неколико дана послао је оца у штедионицу, да га заступи, а он је отишао да по селу разноси плакате. Има шесторо мушке деце: Славко, Жарко и Бранко отишли су у школу, Рајко и Гојко се играли по дворишту, а мати им узе малог Милојка на руке и отишла у трећу кућу, код њеног оца, нешто послом, а кухињу је закључала, да не би деца починила какву штету. Код оца није дуго остала, а кад се вратила својој кући, опази пожар. Отац ју је испратио, али није одмах улазио у кућу. Мали Влајко изиђе на сокак и повиче: Стево, хајде нашој кући, код нас гори! То је рекао одлучно и неустрашиво. (Деца зову материног оца именом: Стево!) На то свет поврви, а искупе се и ватрогасци под заповедништвом Јоце Виоле: Ватра је брзо ограничена и угушена, али што је било сламе, кукурузовине и на кукурузовини чаршави и друго рубље, све је изгорело. Наш учитељ, Мила Лесковац, заузео се, да се скупе прилози и тако надокнади штета. Мали Гојко одао се пред жандарима, како је жигицу о своје чакшире трљао, док се није упалила. Николина жена се од страха разболела.

Забава Кола Занатлијске Омладине.

У недељу увече, уочи Ђурђева дне, одржана је у Новом Саду, у просторијама хотела Ковача (пређе Мајера) велика годишња забава Кола Занатлијске Омладине. Оба новосадска певачка друштва „Невен“ и ратарско певачко друштво отпевала су у мешовитом лику по две песме и то са тачношћу и спремом којом обилно располажу; овај пут смо уз певање слушали и свирање тамбурашког збора „Невена“. Поздравни говор држао је г. Коста Јорговић, а и све друге тачке програма изведене су с разумевањем и на опште задовољство. Василије М. Јовановић декламовао је с осећајем „*Луду*“ од Јаше Томића, тако исто с глумачком лакоћом извео је шаљиви приказ обучен у женско рухо Ђура Моровић; игру новог кола „Омладинац“ водио (а и саставио) Станко Додић; у колу су биле гђце: Јелена Содићева, Драгица Лезечева, Милева Главарданова па Милан Бакић, Ђура Лезечев, Никола Влаовић и Васа Везилић. Ово је коло пожњело опште допадање. На крају је представљена занимљива Стеријина „*Женидба и удадба*“, те се у овом веселом комаду одликовали игром својом: гђце Загорка Дејановић, Јелена Содићева, Драгица Лезечева и Мил. Главарданова, затим Станко Додић, Ђорђе Миловановић и Василије М. Јовановић. Други део била је игранка, на којој су играчи и играчице весело провели до пред зору. Спомињемо да је ова забава Кола Занатлијске Омладине стајала на висини, и то нас храбри да верујемо да ће у будуће и одзив грађанства куд и камо бити повољнији.

Пример за углед.

Јављају нам из Кнеза, да је тамошњи угледни ратар Лазар Дуцин, кнешком св храму поклонио једно врло лепо небо у вредности од хиљаду круна, које је на Ђурђев дан после св. литургије посветио ондашњи парох Анђелко Грбић.

Вашар у Новом Саду.

Капетанија сл. кр. вароши Новог Сада објављује, да ће се земаљски марвени и занатлијски трговачки вашар у Новом Саду одржати 5. (18.), 6. (19.) и 7. (20.) маја 1912 године на пирошком путу поред реформатског гробља. На вашар је дозвољено уз прописани марвени лист дотерати сваковрсну стоку из места, у којима не влада зараза.

Земљотрес.

Из Беча, Будимпеште и Београда стижу сагласне вести, да су сеизмографски апарати осетили у даљини јак земљотрес у понедељак у вече између 8 до 9 сати. У Бечу оцењују даљину на 2900 километара, те тврде, да је земљотрес био у хималајској области Кашмиру (Азија), у околини Сринагара. Земљотрес је био страшан, а таласи су уздрмали и Београд у три маха. Пуна два и по сата дрхтало је београдско земљиште. Из онога краја још нису стигле никакве вести.

Нађен златан прстен у Новом Саду.

У дунавској улици у Новом Саду нађен је златан прстен 12. (25.) априла о. г. Власник тога прстена нека се пријави полицајној капетанији у Новом Саду.

Брзојави „Застави“.

Стигли 8. маја.

Талијанско-турски рат.

Беч. У дипломатским круговима говоре, да се Аустро-угарска и Енглеска слажу у погледу држања према талијанско-турском рату.

Народна Скупштина у Србији

Београд. Идућа скупштинска седница биће у понедељак 30. априла. Расправљаће се о верификацији. По довршеној верификацији скупштина ће бити одгођена.

Угарски сабор.

Будимпешта. У данашњој седници било доста посланика из Хрватске и Славоније. Против владиног програма говори Бикади.

Изборна реформа.

Будимпешта. Јуст изјавио, да не очекује ништа од новог Лукачевог предлога за изборну реформу. Посета Лукачева код Бањанија доказује, да Лукач хоће да задобије Бањанија. — Расправа о владином програму неће дуго трајати и док се не постигне споразум за изборну реформу сабор ће радити мање важне послове.

Одговорни уредник
Мита Клицин.

Са житне пијаце у Б-Пешти.

У трговини са готовом робом понуда и тражња добра. Цене су биле: пшеница потиска К 23·90 до 24·40, банатска К 23·95—24·20, бачка К 23·90 до 24·25 (панчевачка К 23·80), раж К 21·15 до 21·55, јечам за пићу К 20·60 - 21, зоб К 20·70—21·50, кукуруз К 18·90 до 19·10. У трговини на рок прављенису оваки закључци: пшеница за мај К 23·58, за октобар К 22·64, раж за октобар К 19·16, зоб за октобар К 18·16, кукуруз за мај К 18·56, за јули К 18·40.

Своју ново модерно уређену
КРОЈАЧКУ РАДЊУ
која постоји у **Митровици на житној пијаци,** препоручујем штованом грађанству из места и околине, молећи, да ме, својим наруџбинама што обилније почаствовати изволи 587 5-10
Јован Вршка
КРОЈАЧ, Митровица (Срем)

За своју БЕРБЕРСКУ РАДЊУ потребујем **ПОМОЋНИКА,**
који би у радњу ступити могао одмах. 686 1—2
ЂУРА МАЈИНСКИ, берберин
ЗЕМУН.

Своју шпецерајску и мешовиту трговину,
која постоји на доста живом месту у РУМИ због слабости здравља ПРОДАЈЕМ.
Ђока Ковачевић
692 1—3 РУМА.

ПРОДАЈЕМ
100 комада оваца са јагањцима уз повољну цену.
Милош Јовановић
Пинтеровићева ул. у Руми. 683 1-3

ГВОЖЂАРСКА и ШПЕЦЕРАЈСКА ТРГОВИНА
Јована Марића у Шиду
треба ОДМАХ ДВА ДЕЧКА за **шегрте** за које нетражим никакве плате, родитељи само нека их одевају док су шегрти. Уједно требам и једног МЛАЂЕГ ПОМОЋНИКА који је у горњој струци вичан. 665 3-3

ЗА СВОЈУ БЕРБЕРСКУ И ФРИЗЕРСКУ РАДЊУ
потребујем
доброг помоћника
који може у радњу ступити одмах. — Место је стално, зарада добра.
Сергије Иванић, фризер
Даљ. 585 2-2

ТРАЖИ СЕ!
врпаћа машина (Коњара) са витлом (Gepom) половну или нову, купио бих, или макар сам (Gep) ко имаде на продају нека ми се јави 642 2—2
ЈЕВРЕМ МИРКОВИЋ ШИД (СРЕМ)

САВА ГРОЗДИЋ
у РУМИ.
Треба **2 кројачка помоћника** једног вештог за *мађарски* а једнога за *обични* посао стумогу ОДМАХ 648 3—3

Кућа на продају
у једном лепом већем селу **у Шајкашкој, са дућаном или без.** — Кућа је уз пут са 4 собе, две кујне, шупа, штала, плац 16 фати широк и 56 дугачак у башти виноград и 67 комада воћа. — За услове упитати **Милицу Елесин,** Месечева улица број 1., Нови Сад. 606 4 5

НА СВОЈОЈ ЦИГЉАНИ-ЦРЕПАНИ
имадем 250.000 хиљада печених цигаља
и то врло доброг квалитета. Ко жели купити нека се за цену обрати на
Војина Станчића у Кумани
Телефон бр. 3. Torontal v. m.
659 3—3

Најбољи Српски производ!
Прво опробај па онда говори!
па ћеш се уверити да је 356 4—
ГУСЛАРЕВ КРЕМ
за обућу најбољи.
Разашиље Г г. трговцима и препродавцима поштански пакет од 7 dtr за 11. — круна franco на пробу даље нудимо своје остале производе. Негер крем, кућевна, шарена и жута Сапуна, Воштаних, Стеаринских и подрумских свећа, соде и киселине.
I-ва Вел. Бечкеречка творница сапуна и свећа
ВЕЛИКИ БЕЧКЕРЕК

Електрична штампарија дра Св. Милетића у Новом Саду.